

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Peccatis Et Gratia

Vindalium, 1646

Cap. XII. De effectu formali gratiæ, seu de instificatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38789

280. TRACTATUS
cerdos, & habuerit intentionem eum ab-
soluendi, & ipse adhibuerit quæcunque
sunt necessaria ad debitam confessionem;
at ista omnia certò constare non possunt,
vt perspicuum est,

¶

CAPVT XII.

*De effectu formali gratiæ, seu de
iustificatione.*

CONCLUSIO I.

Homo est formaliter iustus per
formam gratiæ ipsi intrinsicam,
per quam verè ipsius peccata tolluntur. Et
Primâ pars est definita in Concil. Trin-
dent. sess. 6. cap. 7. contra recentiores
hæreticos qui affirmant, hominem esse
iustum, non per iustitiam ipsi inhæren-
tem, sed iustitiam Christi ipsi à Deo mi-
sericorditer imputatam. Probatum autem
primò ex Paulo ad Rom. 5. vbi ait, quòd
sicut per inobedientiam vnius hominis
peccatores constituti sunt multi, ita per
vnius obedientiam iusti constituentur
multi: sed ita per primum hominem pec-
catores constituti sumus, vt vera iustitia

tia in nobis inhaereat; ergo per Christum ita iusti constituimur ut vera & intrinseca iustitia nobis infit. Idem ex aliis plerisque locis colligitur.

Probatur 2. ex Augustino qui in ea verba Psalmi 98. Iustitiam & iudicium in Iacob, &c. Verè, inquit, exaltate, bene exaltate, laudemus & exaltemus illum qui fecit ipsam iustitiam quam habemus, ipse in nobis fecit. Quis enim in nobis fecit iustitiam, nisi qui nos iustificavit? Nos ergo impij, ille iustificator, quando & ipsam iustitiam ipse in nobis fecit, qua illi placeamus. Similia habent alij Patres.

Probatur 3. Nam homo iustificatus verè iustus est, ut patet ex Scriptura, & Patribus; at non potest dici verè iustus, per iustitiam aliquam extrinsecam, sed tantum per internam ipsi animæ inhaerentem; sicut non potest quis verè dici albus, per albedinem existentem in alio, sed per eam dumtaxat quæ ipsi inest. Aut ergo dicendum est hominem, etiam postquam iustificatus est, non esse verè iustum, aut certe ita denominari per veram aliquam iustitiam intrinsecam.

Confirmatur, nam ex sententiâ hæreticorum, in iustificatione hominum peccata verè non solvantur, sed tantum te-

guntur per iustitiam Christi ipsis impu-
tata, ne in iudicio Dei appareant: Unde fit ut homo verè sit peccator, immun-
dus & iniustus; fieri autem nequit, ut qui
talis est, per iustitiam alterius ipsi impu-
tata iustus appelleretur; denominatio
enim potiùs est sumenda ab iniustitia
quæ ipsi intrinseca est, quàm à iustitia
illi extrinseca.

Dices 1. ex Paulo 1. Cor. 1. Christum
factum esse nobis sapientiam à Deo, &
iustificationem, & sanctificationem, &
redemptionem. Respondeo Apostolum
nihil aliud velle, quàm Christum factum
esse nobis iustificatorem, redemptorem,
&c. seu causam & authorem veræ iusti-
tiæ, & redemptionis.

Dices 2. eos Christo iniuriam infer-
re, qui aliam sibi præter Christi iustitiam
arrogant. Respondeo hoc verum esse, si
quis sibi tribuat iustitiam aliquam, quæ
à Christi iustitia non fluxerit; falsum
autem si totam suam iustitiam & sancti-
tatem, in iustitiam & merita Christi re-
ferat.

Secunda pars sequitur ex dictis, quia
cùm homo post iustificationem verè iu-
stus sit per iustitiam internam non possit
autem eo modo esse iustus, nisi peccata
illius verè deleta sint, consequens est in

iustificatione peccata verè tolli, ita vt amplius non remaneant quoad aliquam rationem culpæ. Vnde Scriptura ait peccata deleri, proiici, abluui, tolli, dissolui, exhauriri, &c. quibus loquendi modis apertè indicat, ea post iustificationem non remanere.

Et sanè si peccata non tollerentur, sed semper remanerent, non esset in Ecclesia donum remissionis peccatorum, contra illud ex Symb. Apost. Credo remissionem peccatorum, & illud Ioan. 18. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis. Quare Concil. Trident. sess. 5. in decreto de peccato originali parag. vlt. damnat eos qui dicunt, per gratiam quæ in Baptismo confertur non tolli totum id quod in peccato originali veram, & propriam rationem habet peccati, sed illud tantum radi, aut non imputari. Idem autem dicendum est ob paritatem rationis de peccatis mortalibus, vt etiam intelligi potest ex iis quæ de iustificatione habentur sess. 6. cap. 4. & 7.

Dices Prophetam Psalm. 31. eos pronuntiare beatos, quorum tecta sunt peccata. Respondeo eum apertè loqui, vt patet ex verbis antecedentibus, de peccatis remissis, quæ proinde dicuntur tecta, eodem sensu quo aliàs dicitur Deus ini-

quitatum prateritarum non recordari, aut post tergum proicere omnia peccata; quia scilicet cum planè remissa sint, Deus ea amplius non videt ad vindictam de iis sumendam.

CONCLUSIO II. Renouatio interna quæ fit per gratiam, est mutatio aliquo modo distincta à remissione peccatorum, & quodammodo connaturaliter cum ea coniuncta.) Prima pars probatur, quia potest interdum reperiri renouatio interna per gratiam, sine remissione peccatorum, vt patet in modo quo Angeli, & primi parentes initio iustificati fuerunt; ergo inter illas mutationes est aliqua distinctio. Confirmatur, nam ubi sunt termini distincti, ibi sunt mutationes distinctæ; at infusio gratiæ est mutatio à priuatione gratiæ, ad esse gratiæ; remissio verò peccati, mutatio ab esse peccati, ad non esse illius.

Dices, quilibet effectus formalis exigit suam causam formalem, ergo si sibi sunt duæ mutationes, non erit vna tantum causa formalis iustificationis contra Tridentinum, sess. 6, cap. 7. Respondeo antecedens falsum esse de duobus effectibus formalibus subordinatis, quorum vnus est positivus, alter priuatiuus; idem enim calor qui expellit frigus, fa-

DE GRATIA. CAP. XII. 23

Est formaliter subiectum calidum, & simul non frigidum.

Secunda pars ostenditur, quia gratia etsi non præcisè ut est talis entitas physica, tamen spectata iuxta varios effectus morales, quos ex statuto Dei, congruenter ad suam naturam adiunctos habet, dicit quandam naturalem repugnantiam cum peccato mortali; quatenus gratia constituit hominem filium Dei adoptiuum, heredem regni cœlestis, amicum Dei, iustum, sanctum, &c. peccatum verò est contra illum constituit filium diaboli, reum æternæ pœnæ, & consequenter iure regni cœlestis orbatum; item Dei inimicum, iniustum, immundum &c. Hinc autem sequitur infusionem gratiæ esse mutationem quodammodo connaturaliter coniunctam, cum remissione peccatorum.

Quo loco Aduerte 1. inter infusionem gratiæ, & remissionem peccati non intercedere tempus, sed utramque mutationem simul peragi, ita ut eodem momento quo homo gratiam recipit, illius peccata quoad culpam deleantur. Hoc satis colligitur ex iam dictis, ac præterea ostenditur, quia aliàs sequeretur hominem simul esse in statu gratiæ, & peccati, quod repugnat saltem de lege ordinaria.

Aduerte 2. Infusionem gratiæ esse priorem natura expulsionem peccati, in genere causæ formalis eò quòd gratia peccatum expellit, expulsionem verò peccati dici posse priorem infusione gratiæ, in genere causæ materialis & dispositiuæ, quia cùm peccatum impediatur receptionem gratiæ, illius expulsio subiectum quodammodo disponit ad gratiam recipiendam.

CONCLUSIO III. Nullus actus quantumuis perfectus est causa formalis iustificationis.) Probatum 1. quia actus contritionis, amoris Dei, aliique iustificationem antecedentes sunt quædam dispositiones ad eam necessariæ, vt dictum est cap. 9. ergo nullus ex iis actibus est causa formalis iustificationis: sequela patet, quia sicut dispositio non disponit ad seipsam, sed ad formam distinctam; ita non disponit ad effectum suum formalem, sed ad effectum alterius.

Probatum 2. nam iustificatio est beneficium distinctum ab actu contritionis, & consequenter à quouis alio actu: ergo non est effectus formalis illius. Antecedens colligitur tum ex verbis illis Petri Actor. 3. Pœnitimini, & conuertimini vt deleantur peccata vestra, tum ex illis Prophetæ Psal. 32. Dixi, confitebor ad-

uersum me iniustitiam meam Domino,
& tu remisisti impietatem peccati mei;
sequela ostenditur, quia qui dat causam
formalem, necessario confert effectum
formalem cum vnum non possit esse sine
alio.

Probatur 3. nam in iustificatione
gratia habitualis infunditur, eaque habet
sufficientem vim formaliter expellendi
peccata, ergo frustra dicis actum aliquem
esse causam formalem iustificationis, &
remissionis peccatorum. Confirmatur,
nam ex Trident. sess. 6. cap. 7. remissio
peccatorum fit in homine, per volunta-
riam susceptionem gratiæ, & donorum;
Deus solus est causa efficiens iustificatio-
nis, vnica dumtaxat est causa illius for-
malis, ac tandem Baptismo renati debent
acceptam iustitiam conseruare candidã,
& immaculatam vt eam perferant ante
tribunal Christi. Quæ & similia stare
non possent, si contritio alijsve actus
esset causa formalis iustificationis.

Dices 1. ex Scriptura, & Patribus cõ-
stat charitatem actualem esse perfectam
iustitiam & sanctitatem, contritionem
animam sanare, Deoque reconciliare, &c.
Respondeo 1. Patres vt plurimum loquũ
de charitate habituali. 2. etsi de actuali
agant, non debere ita intelligi vt velint,

charitatem esse formam iustificantem, sed tantum causam materiale, seu dispositiuam, quatenus perfectè disponit ad gratiam, qua peccata remittuntur. Et idem dic de contritione actuali.

Dices 2. ex Trident. sess. 6. cap. 14. pœnam aeternam vel Sacramento, vel Sacramenti voto remitti vna cum culpa: hoc autem votum includitur in contritione, vt tradit idem Concilium sess 14. cap. 4. ergo contritio habet vim formaliter remittendi peccata. Verùm nulla est consequentia, aliàs æquè concluderes, ipsum Sacramentum formaliter iustificare & peccata remittere, quod tamen aperte falsum est. Itaque peccata remittuntur per Sacramentum, & per votum illius; per Sacramentum, & per causam efficientem; morale per votum verò in cōtritione inclusum, vt per optimā dispositionem, qua posita infallibiliter peccata remittuntur.

Dices 3. visio beatifica habet vim formaliter expellendi peccata, quia cum summa foelicitate non potest esse miseria aliqua, maxime miseria peccati; ergo idem dicendum de actu charitatis, quia est perfecta auersio à peccato, & conuersio ad Deum. Respondeo antecedens negari posse, & ad illius probationem dicendum, aliquam miseriam consistere posse

posse cum beatitudine, quæ non absolutè, sed tantum essentialiter completa est, vt si monoculus, aut claudus videret Deum.

Dices 4. qui amat Deum super omnia, ad eum perfectissimè conuertitur, eique formaliter adhæret; ergo per illū amorē formaliter tollitur peccatū, quod formaliter est auersio à Deo. Nō sequitur, quia illa conuersio non est satisfactoria de condigno, pro iniuria diuina, propter improprietatem quæ est inter personam satisfaciendam, & læsam, vt lib. 2. dictum.

CONCLUSIO IV. Peccatum mortale de potentia absoluta remitti potest, sine vlla physica mutatione peccatoris.) Probatum, quia si necessaria esset mutatio physica, ea deberet fieri per actum aut per habitum; at neutrum dici potest, non primum, quia actus non prærequiritur ad expulsionem peccati, nisi vt quædam dispositio illius; at potest Deus absolute conferre formam aliquam, sine præuia dispositione ad illam, præsertim si talis dispositio non sit nisi moralis, vt hîc contingit.

Non etiam secundum, quia etsi gratia habitualis naturaliter habeat quandam repugnantiam cum peccato mortali non tamen tale peccatum est formaliter priuatio gratiæ habitualis,
de Pecc. N

ut patet; tum quia homo constitutus in puris naturalibus peccare posset, neque tunc priuaretur gratia habituali; tunc quia potest Deus iustum priuare gratia habituali; cum tamen nequeat esse author peccati, ut esset, si peccatum in ea priuatione consisteret. Quare nulla est ratio cur non possit peccatum tolli, etsi gratia sanctificans non infundatur.

Probat 2. Nam peccatum essentialiter spectatum est macula quædam moralis, ex actu præcedenti in anima habitualiter remanens; ergo non requiritur absolute ad remissionem illius, nisi mutatio moralis. Vnde non requiritur mutatio vlla physica in peccatore, siue per actus ab eo elicitos, siue per habitus gratiæ infusos, sed sola condonatio Dei ad talem effectum erit sufficiens. Quemadmodum ad remissionem iniuriæ inter homines, satis est quòd læsus eam condonet, etsi qui læsit in se nullo modo physice mutetur.

Dices 1. peccatum remitti non potest, quandiu homo manet conuersus ad creaturam, & auersus à Deo. At semper auersus erit à Deo, nisi mutetur, hæcque mutatio saltem actum aliquem exigit. Respondeo sufficere mutationem mora-

lem, quæ per solam Dei condonationem fieri potest, ut iam homo non dicatur auersus à Deo.

Dices 2. si peccatum remitti potest sine actu, aut habitu, sequitur illud posse remitti per solam non imputationem, quæ est hæreticorum sententia damnata in Concil. Trident. sess. 6. cap. 7. & can. 11. Respondeo hæreticos loqui de facto, & de non imputatione peccati remanentis, & vere non remissi; nos autem agimus de possibili, & de vera remissione qua peccatum tollatur.

C O N C L U S I O V. De potentia absoluta gratia habitualis potest simul esse in eodem subiecto cum peccato mortali, siue actuali, siue habituali) Prior pars probatur, tum quia quando homo actu peccat, gratia non potest desinere in eo esse, nisi per subtractionem concursus diuini; at potest Deus absolute non denegare suum concursum gratiæ, tum quia peccatum actuale est aliquid positium, & non priuatio gratiæ, quare nulla ratio est cur diuinitus simul cum gratia conseruari non possit.

Posterior pars ex dictis colligitur, nam si dum homo actu peccat, potest Deus in eo conseruare gratiam, quare idem non poterit post transactum actuale pecca

catum? Eò vel maximè quia peccatum habituale non tam est Deo iniuriosum, quàm actuale, eò quòd actuale est per se & directè voluntarium, habituale verò per denominationem ab actuali duntaxat.

Dices 1. in eo casu idem homo simul esset iustus & iniustus, Deo gratus & ingratus, quod planè implicat. Respondeo assumptum falsum esse, nam vt quis dicatur iustus, non sufficit qualiscunque iustitia, sed ea tantum quæ coniuncta est cum expulsionem omnis iniustitiæ: sicut etiam vt quis Deo gratus censeatur, necesse est vt nihil in se habeat, per quod Deo exosus sit. In dicta ergo hypothesis homo esset simpliciter iniustus, & Deo exosus; iustus verò, & Deo gratus secundum quid.

Dices 2. amicitia & inimicitia non possunt esse simul respectu eiusdem, atqui gratia est amicitia inter nos & Deum, peccatum verò inimicitia, ergo, &c. Respondeo minorem non esse veram in sensu formali, sed tantum quatenus gratia est signum amicitiae Dei erga nos, peccatum vero ex se prouocat inimicitiam Dei in nos; at non repugnat quòd iniurij simus erga aliquem, & quòd ille nos aliquo afficiat beneficio.

Dices 3. repugnat quòd aliquis simul sit beatus, & damnatus; ergo & quod simul sit in gratia, & in peccato constitutus. Respondeo non sequi, nam beatitudo dicit formaliter exclusionem omnis miseræ, & poenæ, illius præsertim quæ ad statum damnatorum pertinet; at non ita gratia habitualis dicit formaliter exclusionem peccati aut vice versa. Quare si aliquis haberet simul gratiam, & peccatum, ad prouidentiam diuinam spectaret impedire, ne in eo statu moreretur.

Dices 4. non potest esse causa formalis sine effectu formali, ergo si gratia potest esse cū peccato, sequitur eam nõ esse causam formalem remissionis peccatorum. Respondeo hinc tantum sequi, gratiam præcisè quoad suam entitatem spectatam, non esse causam formalem remissionis peccatorum. sed tantum spectatam vt habet quosdam effectus morales, cum peccato impossibiles.